

:: ομογενειακές οργανώσεις
:: εκδηλώσεις
:: ομογενειακά ΜΜΕ
:: χρήσιμες διευθύνσεις
:: αφιερώματα

Μουσείο Κωνσταντίνου Καραθεοδωρή - Αυθεντικά χειρόγραφα από την αλληλογραφία του με τον Αρ. Ρόζενταλ

5 Μαρτίου 2008 (13:41 UTC+2)

Τα αυθεντικά χειρόγραφα της αλληλογραφίας των δύο μεγάλων μαθηματικών, του Γερμανού Αρθουρ Ρόζενταλ και του Έλληνα, Κωνσταντίνου Καραθεοδωρή, σχετικά με τις θέσεις τους για την αλγεβροποίηση του μέτρου, είναι ένα από τα πολλά και σημαντικά αποκτήματα του νέου Μουσείου Καραθεοδωρή, το οποίο άνοιξε τις πύλες του πρόσφατα στην Κομοτηνή, και πρόκειται να εγκαινιαστεί την άνοιξη.

Το μουσείο έχει συγκεντρώσει περί τις 10.000 σελίδες σε χειρόγραφα του κορυφαίου Έλληνα μαθηματικού - καθώς και του Αλέξανδρου Καραθεοδωρή - από επιστολές του, έρευνες, εργασίες, διατριβές και άλλα συγγραφικά και επιστημονικά του πονήματα.

«Εδώ και 10 χρόνια γίνεται μία προσπάθεια εντοπισμού και συγκέντρωσης του σημαντικού έργου του Κωνσταντίνου Καραθεοδωρή, από το Μουσείο. Υπάρχουν περίπου 700 σημεία αναφοράς σε όλο τον πλανήτη, με αντικείμενα και έργα του, κυρίως στην Ευρώπη, αλλά και στην Αμερική», δήλωσε στο ΑΠΕ - ΜΠΕ ο πρόεδρος του Μουσείου και του Συνδέσμου Φίλων Κ. Καραθεοδωρή, μαθηματικός, Αθανάσιος Λιπορδέζης.

Η αλληλογραφία Ρόζενταλ - Καραθεοδωρή αποτελείται από 32 επιστολές, συνολικά 92 σελίδων, που αγόρασε από ιδιώτη σε δημοπρασία, τον Ιανουάριο του 2008, το υπουργείο Παιδείας, έναντι 26.000 ευρώ. Το υπουργείο, εξάλλου, έχει δείξει το ενδιαφέρον του για τη συγκέντρωση της «κληρονομιάς» Καραθεοδωρή, μεσολαβώντας για την αποστολή γνήσιων αντιγράφων έργων του από πανεπιστήμια, ινστιτούτα, δημόσιες βιβλιοθήκες, ερευνητικά κέντρα και προσωπικές συλλογές σε όλο τον κόσμο, όπου σήμερα βρίσκονται διάσπαρτα.

Στο Μουσείο θα βρει κανείς, μεταξύ άλλων, τη διδακτορική διατριβή του μαθηματικού για τον λογισμό των μεταβολών, με την οποία σηματοδότησε τη μέχρι τότε σκέψη των μεγαλύτερων μαθηματικών.

Υπάρχουν, ακόμη, τα γνήσια αντίτυπα της αλληλογραφίας του Καραθεοδωρή με τον Αϊνστάιν - τα πρωτότυπα βρίσκονται στο Αμερικανικό Κογκρέσο - και αυτά της αλληλογραφίας με τον Knesser, όλο το συγγραφικό του έργο σε 40 πολυτελείς τόμους βιβλίων, εργασίες και βιβλία του σε έξι γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ισπανικά, ιταλικά).

Από προσωπικά του κειμήλια, φιλοξενούνται ένα πορσελάνινο σερβίτσιο που χρησιμοποιούσε ο ίδιος και ένα πολυεργαλείο τσέπης σε δερμάτινη θήκη, που κουβαλούσε πάντα μαζί του, τα οποία δώρισε η 96χρονη σήμερα κόρη του.

Στο σπίτι της βρίσκεται και το γραφείο που μελετούσε ο Έλληνας μαθηματικός, μαζί με τους τόμους που συνέγραψε στην Αίγυπτο, ως μηχανικός βρετανικής εταιρείας στην κατασκευή των φραγμάτων Ασουάν και Ασιούτ, σε έργα στο Νείλο και στην πυραμίδα του Χέοπα, όπου έλαβε και την απόφαση να σπουδάσει τα μαθηματικά, σε ηλικία 27 ετών.

Το Μουσείο στην Κομοτηνή

Τα σημαντικά εκθέματα φιλοξενούνται σε διώροφο νεοκλασικό κτίριο, στο κέντρο της Κομοτηνής (απέναντι από το αρχαιολογικό μουσείο).

Στον πρώτο όροφο λειτουργούν οι αίθουσες του γενάρχη Στέφανου Καραθεοδωρή, του Αλέξανδρου και του Κωνσταντίνου, ενώ στον δεύτερο όροφο βρίσκεται το Κέντρο Ερευνών, όπου μελετητές αναλαμβάνουν την έρευνα γύρω από τη ζωή και το έργο του μεγάλου μαθηματικού.

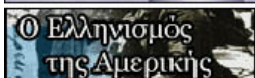
«Το μουσείο θα αποτελεί έναν ζωντανό οργανισμό μάθησης και διάδοσης της επιστήμης των μαθηματικών. Θα μπορούν να το επισκέπτονται ξένοι ερευνητές και επιστήμονες από όλο τον κόσμο, θα διοργανώνονται διαγωνισμοί και θα δίνονται υποτροφίες», δήλωσε ο κ. Λιπορδέζης και πρόσθεσε ότι ήδη πάνω από 100 σχολεία έχουν εκφράσει το ενδιαφέρον τους για εκπαιδευτικές επισκέψεις.

Οι ρίζες της οικογένειας Καραθεοδωρή ξεκινούν από το 1752, σε μία επαρχία της Αδριανούπολης, ενώ τα μέλη της συνέβαλαν τα μέγιστα όχι μόνο στην πνευματική κληρονομιά αλλά και στον ελληνισμό, αν και η συμβολή τους αυτή αποτελεί μία άγνωστη για το ευρύ κοινό πτυχή.

της Ειρήνης Ρακιτζή

- Κωνσταντίνος Καραθεοδωρής- Ο μεγάλος δάσκαλος του Αϊνστάιν

«Κύριοι, ζητήσατε να σας απαντήσω σε χίλια δυο πράγματα, κανείς σας όμως δεν θέλησε να μάθει ποιος ήταν ο δάσκαλός μου, ποιος μου έδειξε και μου άνοιξε τον δρόμο προς την ανώτερη μαθηματική επιστήμη, σκέψη και έρευνα.

Και για να μην σας κουράσω, σας το λέω έτσι απλά, χωρίς λεπτομέρειες, ότι μεγάλος μου δάσκαλος υπήρξε ο αξεπέραστος Έλληνας Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή, στον οποίο, εγώ προσωπικά, αλλά και η μαθηματική επιστήμη, η φυσική, η σοφία του αιώνα μας, χρωστάμε τα πάντα».

Τα λόγια αυτά ειπώθηκαν από τον ίδιο τον Αϊνστάιν στην τελευταία συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε το 1955 και δεν χωρά καμία αμφισβήτηση ότι ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή, ή Καραθεοδωρή, όπως καθιερώθηκε, υπήρξε ένας από τους λίγους διαπρεπείς μαθηματικούς-ερευνητές του 20ού αιώνα, με μια μεγάλη παγκόσμια επιρροή. Δεν είναι τυχαίο ότι όλες οι αναφορές στο πρόσωπό του και στο έργο του τον κατατάσσουν ως έναν αξιόλογο εκπρόσωπο του μαθηματικού πνεύματος του 20ού αιώνα, που χαρακτηρίζεται από μια στροφή στην κλασική εντέλεια των αρχαίων ελλήνων μαθηματικών.

Η λαμπρή αυτή Ελληνική διάνοια θα μείνει στην πρώτη γραμμή των μεγάλων ερευνητών, που με τη δύναμη της μεγαλοφυΐας τους πέτυχαν μια καταπληκτική επέκταση στα όρια της μαθηματικής επιστήμης.

Γεννήθηκε στο Βερολίνο στις 13 Σεπτεμβρίου 1873 όπου ο πατέρας του, Στέφανος Καραθεοδωρή, ήταν πρεσβευτής της Τουρκίας, ενώ η μητέρα του, Δέσποινα Πετροκόκκινου, καταγόταν από τη Χίο. Αν και όλες τις σπουδές του τις έκανε στο εξωτερικό, η ανατροφή που πήρε από την οικογένειά του ήταν Ελληνοχριστιανική. Από μικρό παιδί μιλούσε Ελληνικά και Γαλλικά, ενώ πριν συμπληρώσει τα εφηβικά του χρόνια μιλούσε Αγγλικά, Τουρκικά και φυσικά τη Γερμανική, στην οποία έγραψε τα βασικά έργα του.

Από το 1883 έως το 1885 πήγε στην Σχολή της Ριβιέρας και του Σαν Ρέμο, ενώ ένα χρόνο αργότερα πήγε σε Γυμνάσιο των Βρυξελλών όπου στο μάθημα της Γεωμετρίας ανακαλύπτει την αγάπη και την κλήση που είχε στα μαθηματικά. Με την αποφοίτησή του γράφτηκε το 1886 στο Γυμνάσιο Ατενέ Ρουαγιάλ ντ' Ιξέλλ των Βρυξελλών απ' όπου πήρε το απολυτήριο του Γυμνασίου το καλοκαίρι του 1891. Την περίοδο εκείνη στο Βέλγιο γινόταν ένας διαγωνισμός μαθηματικών, όπου κλήθηκε να διαγωνιστεί η τάξη του Καραθεοδωρή και ο ίδιος έρχεται πρώτος δύο συνεχόμενες χρονιές .

Μια νέα περίοδο της ζωής του Καραθεοδωρή άρχισε με την εισαγωγή του στην Βελγική Στρατιωτική Σχολή, απ' όπου αποφοίτησε το 1895 ως Αξιωματικός του Μηχανικού. Τρία χρόνια μετά, το 1898, πάει στην Αίγυπτο όπου προσελήφθη, ως βοηθός μηχανικός, από τη Βρετανική Εταιρεία που κατασκεύαζε τα φράγματα του Ασουάν του Ασιούτ. Πέρασαν δύο χρόνια για να συνειδητοποιήσει ότι τελικά ότι η δουλειά του πολιτικού μηχανικού δεν τον ικανοποιούσε και πως τα μαθηματικά ήταν αυτά που ασκούσαν πάνω του τη μεγαλύτερη γοητεία. Εγκαταλείπει την Αίγυπτο τον Ιούνιο του 1900 για να πάει για σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου.

Σε ηλικία 35 ετών παντρεύεται το 1908, στην Κωνσταντινούπολη , την 24χρονη Ευφροσύνη , το γένος Καραθεοδωρή, που ήταν μακρινή συγγενής του και μαζί απέκτησαν δύο παιδιά , την Δέσποινα και τον Στέφανο. Στο σπίτι μιλούσαν αποκλειστικά ελληνικά και τα δύο του παιδιά, αν και πήγαν σε γερμανικό γυμνάσιο, έπαιρναν καθημερινά μαθήματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού από έναν Έλληνα ιερέα.

Ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή αναδείχτηκε σε κορυφαίο Μαθηματικό παγκόσμιου επιπέδου, χρηματίζοντας καθηγητής σε τέσσερα γερμανικά πανεπιστήμια. Από το 1927, ήταν μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, ενώ στη συνέχεια ανακηρύσσεται μέλος των Ακαδημιών του Βερολίνου, του Γκέτινγκεν, του Μονάχου, της Μπολόνια και των Λιγκών της Ρώμης, αλλά και στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Κατ' εντολή του Βενιζέλου ανέλαβε να οργανώσει το Πανεπιστήμιο της Ιωνίας στη Σμύρνη, των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης.

Το επιστημονικό του έργο επεκτείνεται σε πολλούς τομείς των Μαθηματικών, της Φυσικής και της Αρχαιολογίας. Οι μαθηματικές του εργασίες αναφέρονται στον λογισμό των μεταβολών , στην θεωρία των πραγματικών και των μιγαδικών συναρτήσεων, στις διαφορικές εξισώσεις με μερικές παραγώγους, στη θεωρία των συνόλων και στη διαφορική γεωμετρία. Οι εργασίες του στη Φυσική αφορούν τη θερμοδυναμική , τη γεωμετρική οπτική, την οπτική γενικότερα , την ειδική σχετικότητα και τη μηχανική. Οι αρχαιολογικές του μελέτες αναφέρονται σε κατασκευές της Αρχαίας Ελλάδας και της Αρχαίας Αιγύπτου. Συγκεκριμένα σε ναούς, σε πυραμίδες , σε αρδευτικά έργα κλπ.

Αυτό ο μεγάλος Έλληνας της διασποράς αναμφίβολα υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους μελετητές των μαθηματικών. Αρχή από το πανεπιστήμιο του Βερολίνου. Τις διαβαθμισμένες μελέτες του δρομολογεί το 1902 στο πανεπιστήμιο Göttingen, απ' όπου έλαβε το PhD το 1904 υπό την επίβλεψη Hermann Minkowski. Μετά από τη διδασκαλία στα πανεπιστήμια του Ανοβέρου (1909), Breslau (1910-1913), Göttingen (1913-1918), και Βερολίνο (1918-1920), δέχτηκε μια θέση στο πανεπιστήμιο της Σμύρνης στην Ανατολία, ενώ μεγάλη ήταν η αποδοχή του και στην Πρωσίαδα ακαδημία των επιστημών στο Βερολίνο το 1919.

Στην καταστροφή της Σμύρνης το 1922, ο ίδιος έσωσε την πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη της πόλης και κινήθηκε προς το πανεπιστήμιο της Αθήνας, όπου δίδαξε έως το 1924. Στη συνέχεια διορίστηκε καθηγητής των μαθηματικών στο πανεπιστήμιο του Μονάχου, όπου εγκαθίσταται οριστικά. Επιστρέφει στην Ελλάδα το 1930, προκειμένου να συμβάλει στην αναδιοργάνωση των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

Πολύπλευρος και παραγωγικός μαθηματικός πια, ο Κ. Καραθεοδωρή βάζει τη σφραγίδα της επιτυχίας στα θέματα με τα οποία ασχολείται. Το πεδίο της έρευνάς του, ευρύ: λογισμός των μεταβολών, μερικές διαφορικές εξισώσεις, πραγματικές συναρτήσεις, μιγαδικές συναρτήσεις, γεωμετρική οπτική, θερμοδυναμική, γεωμετρία, θεωρία των συνόλων, αστρονομία, ειδική θεωρία της σχετικότητας του Α. Αϊνστάιν.

Εκτός από το πλήθος των πρωτότυπων επιστημονικών εργασιών που δημοσιεύει, πλουτίζει τη διεθνή μαθηματική βιβλιογραφία με σειρά συγγραμμάτων. Κοινό χαρακτηριστικό τους, η μαθηματική τους αυστηρότητα που συνδυάζεται με επιμελημένη επεξεργασία λεπτομερειών και, κυρίως, μια διαυγή διατύπωση των εννοιών και των αποδείξεων. Διερευνά προβλήματα μεταβολών των m -διάστατων επιφανειών εντός ενός n -διάστατου χώρου. Κάνει ευρεία χρήση των μερικών διαφορικών εξισώσεων πρώτου βαθμού ή πρώτης τάξης, των πολλαπλών ολοκληρωμάτων και των γεωμετρικών μεθόδων. Συμβάλλει με την έρευνά του στη θεωρία των μιγαδικών συναρτήσεων. Ασχολείται με το θεώρημα του Εμίλ Πικάρ, περί προβλημάτων των συντελεστών με τις κανονικές οικογένειες συναρτήσεων πολλών μεταβλητών ή με τη σύμμορφη απεικόνιση...

Στον Καραθεοδωρή οφείλεται η αναγνώριση της σπουδαιότητας του θεωρήματος του Χέρμαν Σβαρτς, το οποίο δεν είχε έως τότε παρατηρηθεί. Η παρέμβασή του, όμως, σε συνδυασμό με άλλες μαθηματικές έρευνες, ανοίγει νέους ορίζοντες στη μαθηματική επιστημονική έρευνα, οι οποίοι οδηγούν στη μετονομασία από τον Καραθεοδωρή του εν λόγω θεωρήματος σε «λήμμα του Σβαρτς», όπως άλλωστε γίνεται γνωστό στη διεθνή βιβλιογραφία.

Τα συγγράμματά του αποτελούν, από την εποχή του μέχρι τώρα, πηγή πληροφόρησης για τους μαθηματικούς. Πολλές εργασίες του δημοσιεύονται λίγο μετά τον θάνατό του. Το διάστημα 1954-1957, η Βαυαρική Ακαδημία Επιστημών εκδίδει σε πέντε τόμους όλα τα συγγράμματά του. Έγραψε 232 περίπου εργασίες, από τις οποίες δημοσιεύθηκαν οι 165. Όλες σχεδόν οι εργασίες του, όμως, αποτελούν θεμελιώδεις έρευνες εξαιρετικής έμπνευσης που τον αναδεικνύουν ως έναν από τους λίγους στην παγκόσμια επιστήμη. Έναν ρυμοτόμο της μαθηματικής διανόησης.

Η στενή συνεργασία του Κωνσταντίνου Καραθεοδωρή και του Αϊνστάιν διέπονταν από βαθιά αλληλοεκτίμηση. Ο δάσκαλος διατηρούσε τακτική αλληλογραφία με τον μαθητή του. Την ύπαρξη της αλληλογραφίας αυτής, ανακάλυψε η κόρη του μετά τον θάνατο του πατέρα της. Σε μια από αυτές ο Αϊνστάιν γράφει:

«Αγαπητέ κύριε συνάδελφε, βρίσκω θαυμάσιο τον υπολογισμό σας... Θα έπρεπε να δημοσιεύσετε τη θεωρία σε αυτή τη μορφή στα Χρονικά της Φυσικής, καθόσον οι φυσικοί κατά κανόνα αγνοούν αυτό το αντικείμενο, όπως κι εγώ άλλωστε. Με το γράμμα μου θα πρέπει να σας φαίνομαι σαν τον Βερολινέζο που μόλις ανακάλυψε το Crunewald και αναρωτιέται αν ζούσαν εκεί άνθρωποι πιο πριν.

Αν θέλετε να μπειτε στον κόπο να μου εκθέσετε επιπλέον και τους κανονικούς μετασχηματισμούς, θα βρείτε σε μένα έναν ευγνώμονα και ευσυνείδητο ακροατή. Αν, όμως, λύσετε το πρόβλημα των κλειστών γραμμών του χρόνου, θα σταθώ μπροστά σας με σταυρωμένα χέρια... Πίσω από αυτό το ζήτημα κρύβεται κάτι που είναι αντάξιο του ιδρώτα των αρίστων».

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε ότι για πολλά χρόνια ο Καραθεοδωρή ήταν συνεκδότης του περιοδικού *Mathematische annalen*, μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού *Circolo Mathematico di Palermo* και πρόεδρος της συντακτικής επιτροπής της *Encyklopadie der Mechanik* (1931-1935).

Ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρής έφυγε από τη ζωή στις 2 Φεβρουαρίου 1950 θρηγούμενος από τους Μαθηματικούς και τους φυσικούς όλου του κόσμου, αλλά και από τον πνευματικό κόσμο δύο λαών που τον θεωρούσαν κι οι κι οι δύο ως τον καλύτερο εκπρόσωπο τους, του ελληνικού και του γερμανικού.

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ- «Ελληνική Διασπορά»

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

[16/03] Με λαμπρότητα εορτάστηκε στο Φανάρι η Κυριακή της Ορθοδοξίας

[16/03] Κύπρος- Ανήμερα την Κυριακή της Ορθοδοξίας συλλειτούργησαν ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας και ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου

[16/03] Ένας Έλληνας απειλεί τον πλουσιότερο Αυστραλό και το καζίνο του

[16/03] Αμετάβλητη η θέση της Αυστραλίας στο "Μακεδονικό"

[16/03] Επίσκεψη Μητροπολίτου Ζακύνθου στο Οικουμενικό Πατριαρχείο

[16/03] Σαράντα χρόνια ανασκαφική δραστηριότητα στο Δίον

[15/03] Ταξίδι-προσκύνημα Αυστραλών μαθητών στα ακνάρια των Αυστραλών που πολέμησαν στην Ελλάδα

[15/03] Τέλος Μαΐου στη Νέα Υόρκη το 62ο ετήσιο συνέδριο της Παμμακεδονικής Ένωσης ΗΠΑ

[15/03] Μαρία Ριφιώτη - «Με γέλιο και δάκρυ»

[14/03] ΗΠΑ - Παρουσίαση του οργανισμού «Φίλοι του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης»